

- Familieorienteret alkoholbehandling
 - I Glostrup-Lænkens
 - *v/Judith Warny Berg og Birthe Zavilla*
-

Hvorfor er det "kvalitet" at inddrage familien

Fordi alkohol-afhængighed udvikler sig til en relationel lidelse

Den/de pårørende er *mindst* ligeså ramte som den drikkende

Bedre resultater i alkoholbehandling, når familien inddrages

Fremadrettet forebyggende perspektiv for børnene

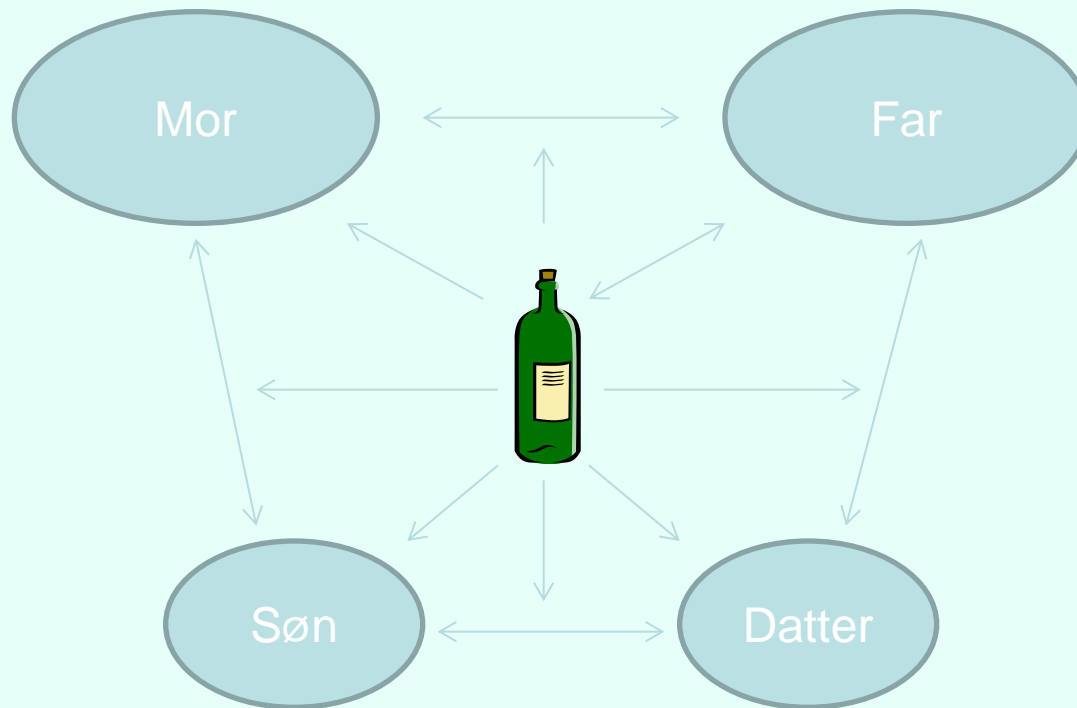
- Den drikkende starter behandling (somme tider er det den pårørende, der starter og trækker den drikkende med)
- Partneren inddrages til en eller flere Psykoedukerende samtale(r)
- Den pårørende tilbydes eget parallelt samtale-forløb
- Parsamtaler – hvad har misbruget gjort ved parret som kærlighedspartnere
- Forældreforberedende samtaler
- Børnene inddrages i samtalerne

Når partneren inddrages første gang

- Ikke terapi, men psykoedukation, skabe en fælles forståelsesramme:
- Formidling af en generel viden om, hvad alkohol gør ved familiens relationer
- Hvad alkohol-afhængighed er, og hvordan vi arbejder med den (ofte i 2. samtale)
- Formidling af tilbud indenfor familieprojektet

Flasken står midt i familien

Hvorfor eget forløb for partneren?

- **Partneren skal i sit forløb få hjælp til:**
 - Hvilken indflydelse har misbruget haft på hende
 - At sætte gode og konstruktive grænser omkring sig selv
 - At komme ud af uhensigtsmæssige strategier
 - Fokus på eget liv og børnene øges
-
- Sådan at partner kan fungere som "god nok" omsorgsperson for børnene, således at børnene aflastes for bekymringer og belastninger
-

Begge nervøse og anspændte

Den drikkende:

Fordi han ikke kan bruge sit vanlige forsvar med benægtelse
Kæmper med skyld og skam

Den pårørende:

Et kaos af følelser (vrede, sorg, fortvivlelse, magtesløshed)
Tvivler på egen dømmekraft
Kæmper måske også med skamfølelse

- **Den drikkende:**
- Erkendelse af hvordan misbruget præger hele familien
- Større indsigt i hvor slidt partneren er
- Større indsigt i hvor høj grad børnene er præget af misbruget
- Mødes i, at han ikke har ønsket, at det skulle komme så vidt

- **Den pårørende:**
- Mødes i hvor slidt og magtesløs hun er
- At hendes tvivl på sig selv er en følge af hans benægtelser
- At hendes vrede og kontrollerende adfærd udspringer af magtesløshed

Hvad er formålet med samtalen

- En øjenåbner for parret: Erkendelse af at alkoholen er omdrejningspunktet i *begges* liv, og at de på den måde er i en parallel-proces:
 - alkohol er kommet til at fylde det hele for den drikkende
 - hans misbrug er kommet til at fylde det hele for partneren
- Den drikkende har ikke ønsket at miste kontrol og blive afhængig
- Den pårørende har ikke ønsket at kontrollere og strække sine grænser
- Den drikkende skammer sig over at drikke og har skyldfølelse over svigt
- Den pårørende skammer sig over ikke at have sagt fra for længst

Efter samtalen skal begge kunne gå herfra med:

- **Den drikkende:**
- Større indsigt og erkendelse
- En øjenåbner – men ikke en udlevering
- Mindre skam og skyld – og mere ansvarlighed
- Mod på at fortsætte med at inddrage partner

- **Den pårørende:**
- Større indsigt for sig selv og eget reaktionsmønster
- Følelse af at blive mødt og set
- Erkendelse af at hun selv har hjælp behov
- Mod på at fortsætte med eget samtaleforløb

- Fokus på hvad alkohol har gjort ved begge som kærlighedspartnere
- Flasken i midten på tavlen
- Eksternalisering:
 - Den drikkende formulerer, hvordan det kan have været for partneren
 - Den pårørende kan formulere, hvad hun holder af ved den ædru ægtefælle

- **Italesættelse af hvad er svært nu:**
 - **Den pårørende:**
 - Det tager tid for den pårørende at genvinde tilliden
 - Alarmberedskabet aktiveres let
 - **Den drikkende:**
 - Den drikkende vil "tilbage" som ægtemand og far men
 - Den drikkende kan føle sig i et "gælds fængsel"
-

- **Er der beskyttende/risiko faktorer?:**
 - Kompenserer den ædru forælder for misbrugets konsekvenser?
 - Hvordan er konfliktniveauet og inddrages børnene?
 - Hvordan er den daglige struktur og rutiner – bliver de fastholdt?
 - Er børnene direkte eksponeret for misbruget?
 - Får børnene adekvæt information om det, der foregår?

 - Er der noget, vi ikke ved?
 - Er der forandringspotentialer?
-

Hvornår kan barnet inddrages

- Når det høje konfliktniveau parterne imellem har lagt sig
- Når begge forældre kan sætte ord på, hvordan misbruget har præget børnene
- Har forberedt sig på, hvad børnene eventuelt kan komme med og hvilke følelser og reaktioner, det kan afstedkomme hos dem selv
- Når der er sikkerhed for, at begge forældre evner at rumme det barnet formidler uden at gå i forsvar
- Når børnene ikke risikerer at blive brugt i en magtkamp ægtefællerne imellem

- **Det er som udgangspunkt ikke barnet, der skal sige noget, men forældrene:**
 - Forældrene skal præsentere deres børn – fokus på egenskaber
 - Forældrene skal fortælle om, hvad de forestiller sig har været barnets belastninger
 - Forældrene skal fortælle om, hvad de tror barnet kan være bekymret for lige nu
-

- **Vi forbereder forældrene ved at fortælle om både rammer og indhold:**
 - Om hvordan vi starter samtalen: Hvor længe varer det, børnenes "rolle" (må de tegne, må de sige, hvad de vil, må de være tavse), hvad har I talt om derhjemme ang. samtalen osv.
 - Om hvordan vi vil bede dem om at præsentere barnet – egenskaberne skrives op på tavlen
 - Om hvordan vi vil bede dem om at fortælle om barnets belastninger
-

Hvorfor er det forældrene og ikke barnet der taler

- Terapeuternes rolle er at facilitere relationen mellem de primære omsorgspersoner - mellem forældre og barn
 - Forældrenes ord baner vejen for barnet
 - Barnet har ofte ikke ord for følelser knyttet til oplevelser med misbruget
 - Nervøs ved pludselig at skulle tale om det, der "ikke må tales om"
 - At være "skyld" i, at far og mor kommer op at skændes
 - Er i loyalitetskonflikt
 - Er bange for at gøre den drikkende ked af det

 - Dette bliver italesat af terapeuterne ved samtalen
-

- Forældrene bliver forberedt på, hvilke følelsesmæssige reaktioner de tror de vil få og hvordan vi kan støtte dem
 - Terapeuternes rolle: Psykoedukere/tegne på tavlen omkring, hvordan "man" kan have det (tegne antenner på hovedet af børnene osv.)
 - Evt. : "de 10 kasser" – barnets mentale tilstand
-

Temaer for øvrige familiesamtaler med barnet

- Barnet kommer mere på banen:
 - Børns "roller" – overlevelsesstrategier tegnes på tavlen
 - (Helten, Syndebukken, Det glemte barn, Klovn)
 - Tegning af "Hånden" på tavlen: Lillefinger: Hvad er du god til, Ringfinger: 3 mennesker der er dig nærmest, Langemand: dit yndlingssted, Pegefinger: Største ønske for fremtiden, Tommelfinger: Hvem kan hjælpe dig
 - De 10 kasser igen
-

Kriterier for et fuldført familiebehandlingsforløb

- At barnet bliver set, mødt og bekræftet
Strukturen og kommunikationen bedre eller genskabt
 - Konfliktniveauet nedbragt ægtefællerne i mellem
 - At børnene ikke inddrages i "voksen-konflikter" (ingen rolleombytning)
 - At tabuet er brudt – at der kan tales om alkoholen
 - At børnene har sluppet bekymringerne for de voksne

 - Det vurderes om familien evt. har brug for anden familiebehandling
-

- **Kurser i alkohol og alkoholfamilier i 6 Vestegnskommuner**

Årlige kurser for nye og etablerede nøglepersoner

- Heldagskursus for nye nøglepersoner i alle kommuner
- Halvdags-opfølgingskursus for etablerede nøglepersoner i den enkelte kommune
- Heldagskursus for kommunale familiebehandlere
- Interne kurser

- **Indholdet i kurserne for nye nøglepersoner og familiebehandlere:**
- Dansk alkoholkultur – del af det sociale fællesskab og samtidig tabu
- Hvad er forskellen på storforbrug, skadeligt forbrug og afhængighed
- Alkoholmisbrugets indvirkning i familien – pårørende og børn
- Børns symptomer og tegn
- Film – f.eks. Dykkerdrengen

- Overordnet tema i Opfølgningskurset: Italesættelse af alkohol
- Samtaler med børn
- Den nødvendige samtale (inddragelse af forældre)
- Inddragelse af børn i den familieorienterede behandling
- Træning/øvelser/erfaringsudveksling

- **Indhold i opfølgningskurset for kommunale familiebehandlere:**
- Teoretisk afsæt for Lænkens familierorienterede alkoholbehandling
- At læse og spejle sit barn
- Ydre og indre verden og fordrejning af følelser
- Forældrefokuserede samtaler – at vise barnet frem

- **Indhold i de interne kurser:**
- Undervisning i det teoretiske grundlag for Lænkens familierterapi
- Alkoholafhængighedens indvirkning i familiens system
- Alkoholens indvirkning på den pårørende og på børnene
- Børns symptomer og tegn
- Psykoedukation i at psykoedukere når partneren inddrages
- Øvelser og rollespil